

Янченко Тамара

<https://orcid.org/0000-0002-2967-0695>  
ResearcherID EHD – 0652-2022

Доктор педагогічних наук, професор,  
завідувач кафедри педагогіки та методики  
викладання історії і суспільних дисциплін,  
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка  
(Чернігів, Україна) E-mail: [tamyanchenko@gmail.com](mailto:tamyanchenko@gmail.com)

## ВИТОКИ ТА ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ТРАДИЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

**Мета статті** – проаналізувати особливості розвитку студентського самоврядування в історії освіти України.

**Методологія.** Дослідження здійснено з опорою на принципи науковості, об'єктивності, системності, детермінізму, що дозволило висвітлити сутнісні зміни феномену студентського самоврядування, які відбувалися в історії вищої освіти. Використаний у дослідженні парадигмально-педагогічний підхід забезпечив розгляд ідеї розвитку студентського самоврядування з позицій педагогічної науки, а саме: її динамічного поступу, становлення різних точок зору на студентське самоврядування у теорії та практиці освіти. Соціокультурний підхід дозволив показати вищу освіту та студентське самоврядування як частину суспільних процесів і культури, висвітлити зв'язок між ними.

**Наукова новизна.** У статті визначено витoki студентського самоврядування, що віднесені до діяльності Києво-Могилянської академії та Чернігівського, Харківського та Переяславського колегіумів. Вони існували у таких формах, як бурси, земляцтва, конгрегації, шкільні театри, посади інспекторів. Історико-педагогічні традиції розвитку студентського самоврядування були продовжені у XIX–XX ст. Розроблено періодизацію розвитку студентського самоврядування в Україні в XIX – на початку XXI ст.

**Висновки.** Витoki студентського самоврядування в Україні сягають XVII–XVIII ст., часу діяльності Києво-Могилянської академії та Чернігівського, Харківського та Переяславського колегіумів. Історико-педагогічні традиції створення та діяльності студентського самоврядування були сформовані у XIX–XX ст. Сучасна форма студентського самоврядування сформувалася через поєднання освітніх традицій, визвольного руху та демократичних перетворень кінця XX ст.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є дослідження зарубіжного досвіду функціонування органів студентського самоврядування.

**Ключові слова:** студентство, самоврядування, студентське самоврядування, вища освіта, історико-педагогічні витoki, історико-педагогічні традиції.

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та/або практичними завданнями.** Сучасні тенденції суспільного розвитку в Україні супроводжуються не лише політичними та економічними змінами, а й реформуванням системи освіти. Приєднавшись до Болонського процесу, Україна визнала студентство рівноправним партнером в управлінні вищою освітою, а студентське самоврядування – необхідним показовим атрибутом європейського закладу вищої освіти. Тож інститут студентського самоврядування є важливою частиною функціонування сучасних українських університетів, зокрема у сфері забезпечення якості вищої освіти.

В умовах демократизації суспільства органи студентського самоврядування відіграють провідну роль у розвитку смисложиттєвих, самореалізаційних орієнтацій студентів, формування у них особистісних і професійних якостей, патріотизму, соціальної відповідальності, активності та громадянської ідентичності.

В історії зарубіжної та української освіти існує позитивний досвід створення та діяльності інститутів студентського самоврядування, вартий уваги науковців. А відтак історико-педагогічні аспекти функціонування студентського самоврядування потребують цілісного вивчення та систематизації з огляду на реалії становища сучасного студентства та з урахуванням історії становлення вищої школи в Україні.

**Аналіз основних досліджень і публікацій.** Історико-педагогічні засади розвитку вищої освіти в Україні висвітлені у працях В. Андрушенка, Н. Дем'яненко, В. Кременя, О. Сухомлинської, Н. Терентьєвої та інших науковців. Історії розвитку студентського самоврядування присвячені студії В. Мокляка, К. Трибулькевич та інших дослідників.

**Мета статті** – проаналізувати особливості розвитку студентського самоврядування в історії освіти України.

**Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження.** Дослідження здійснено з опорою на принципи науковості, об'єктивності, системності, детермінізму, що дозволило висвітлити сутнісні зміни феномену студентського самоврядування, які відбувалися в історії вищої освіти.

Використаний у дослідженні парадигмально-педагогічний підхід забезпечив розгляд ідей розвитку студентського самоврядування з позицій педагогічної науки, а саме: її динамічного поступу, становлення різних точок зору на студентське самоврядування у теорії та практиці освіти. Соціокультурний підхід дозволив показати вищу освіту та студентське самоврядування як частину суспільних процесів і культури, висвітлити зв'язок між ними.

**Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.** Важливим з огляду на тему нашого дослідження є визначення понять «студентство», «самоврядування» та «студентське самоврядування».

Так, В. Андрущенко і В. Савельєв визначають студентську молодь як мобільну соціальну групу, метою існування якої є організована у відповідності з певною освітньою програмою підготовка до виконання високих професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві [2, 27]. Основний акцент у дефініції студентської молоді В. Андрущенко робить на підготовку молодих людей до соціальної ролі і функцій інтелігенції, як «нової української еліти» [1, 357]. Студентство як соціальна група, на думку вченого, функціонує в системі вищої освіти, виступає як об'єкт виробництва, предметом якого є не річ, а сама особистість. Тому головною формою виробництва є освітня діяльність [1, 461].

На нашу думку, студентство – це об'єднана назва осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, статус яких передбачає особливі права та обов'язки, визначені законодавством, а також специфіку соціального життя, поведінки та ціннісних орієнтацій.

Поняття «самоврядування» асоціюється з «участю в управлінні», «участю у виборах», «демократією та демократичним устроєм суспільства», «колективним прийняттям рішень». Самоврядування – це право і здатність територіальних громад або груп людей самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах закону, керуючи своїми справами, ресурсами та розвитком, що є основою демократії та самостійної діяльності для досягнення спільних інтересів через виборні органи. Це може стосуватися місцевого рівня (міста, села), а також інших сфер, як-от учнівське, студентське чи професійне самоврядування.

Згідно з Законом України «Про вищу освіту», студентське самоврядування – це право і можливість студентів вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти [3]. А відтак у сучасному педагогічному сенсі, студентське самоврядування – це право і можливість студентів самостійно вирішувати питання навчання, побуту, захисту своїх прав та інтересів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти, що є невід'ємною частиною громадського самоврядування та реалізується через добровільні громадські об'єднання, як-от студентські ради чи парламенти. Воно спрямоване на розвиток лідерських якостей, ініціативи, відповідальності та самореалізації студентів, діючи у відповідності до законодавства та статуту закладу вищої освіти.

Виходячи з такого визначення, витоки студентського самоврядування в Україні, на нашу думку, можна віднести до діяльності Києво-Могилянської академії, створеної у 1632 р., та колегіумів XVIII ст.

Так, у Києво-Могилянській академії XVII–XVIII ст. не існувало студентських організацій у сучасному розумінні (як клуби чи спілки з офіційними статутами), але діяли різні форми студентського самоврядування та об'єднань, які виконували соціальні, освітні, культурні й релігійні функції.

До таких об'єднань відносяться бурси (студентські гуртожитки-спільноти), які були не лише житлом для незаможних студентів, а й формою студентської організації. У бурсах існувала внутрішня дисципліна та ієрархія, старші студенти навчали молодших. Хоча офіційних студентських рад не існувало, студенти обирали старших у бурсах, самі регулювали побут, підтримували внутрішній порядок. Бурса формувала почуття солідарності та взаємодопомоги. Бурсаки разом співали, навчалися, інколи заробляли співом або виступами.

Ще однією формою організацій, які можна віднести до витоків студентського самоврядування, відносяться земляцтва – об'єднання студентів за регіональним походженням (з Волині, Галичини, Лівобережжя тощо), що охарактеризувалися спільним проживанням і навчанням. Земляцтва здійснювали взаємну підтримку новоприбулих, надавали матеріальну допомогу, захищали інтереси своїх членів. Це був дуже поширений тип неформальної студентської самоорганізації.

Відомо про існування студентських братств (конгрегацій) у Києво-Могилянській академії [5, 154]. Студентська конгрегація у Києво-Могилянській академії першої половини XVIII ст. була присвячена Богородиці [8, 54]. Вона діяла з метою взаємодопомоги, захисту інтересів, збереження національної

ідентичності та продовження традицій високої освіти, які діяли поза суворими академічними інструкціями і відігравали важливу роль у формуванні майбутньої української еліти, незважаючи на імперський тиск, а її діяльність була формою самоврядування та культурного опору, що об'єднувала студентів-українців у потужний інтелектуальний та суспільний рух.

Наприкінці XVII ст. ректор Академії Йоасаф Кроковський поділив конгрегацію на дві: Велику (Congregatio Major) – для студентів старших класів, та Малу (Congregatio Minor) – для учнів нижчих класів. Члени молодшого братства з молодших класів називалися учнями, або школярами, спудеями, а старшого – студентами. В конгрегаціях існувало своєрідне самоврядування з особливою адміністрацією – префектом, асистентом, нотарієм. Вступ до таких конгрегацій був добровільним, однак майже всі учні й студенти вважали за честь бути їхніми членами. Кожен з них давав урочисту обіцянку чесно виконувати свої обов'язки, добре ставитися до товаришів, бути вірним славним традиціям колегіуму, після закінчення морально й за можливості матеріально підтримувати рідну школу. Конгрегації були самоврядними організаціями: мали свою печатку, скарбницю, яка поповнювалася за рахунок внесків благодійників, представляли інтереси своїх членів у суді, перед академічним керівництвом тощо. Двох конгрегаційних префектів обирали під керівництвом наставника – конгрегаційного патера, викладача, переважно класу риторики (шостого класу академії). Для збору пожертвувань було заведено спеціальну білу книгу «Альбум», з якою ходили префекти конгрегації разом із асистентами, а то й настоятелем. Петро Могила збудував конгрегаційну дерев'яну церкву, в якій збиралися, за свідченням гетьмана Самойловича, «пани-студенти» для врочистих богослужінь із свічками і факелами, розігрували «шкільні» драми [6, 18].

При Києво-Могилянській академії діяв шкільний театр. Це була важлива форма творчого об'єднання, виховання та самовираження. І в такому контексті це наближає шкільні театри до історико-педагогічних витоків самоврядування студентів.

Окреслені об'єднання (бурси, земляцтва, конгрегації, шкільні театри) віднесені нами до витоків студентського самоврядування, оскільки вони формували еліту українського суспільства, виховували громадських лідерів, політичних діячів, сприяли розвитку української культури та освіти.

За зразком Києво-Могилянського колегіуму були засновані ще три аналогічні заклади – Чернігівський, Харківський та Переяславський (відповідно у 1700, 1726, 1738 рр.) [5, 41]. Виходячи з аналізу організації освітнього процесу, життя та побуту студентів, можемо говорити про виток студентського самоврядування і в цих закладах освіти.

Так, відома дослідниця Л. Посохова зазначає, що в колегіумах задля підтримки дисципліни та порядку існувала певна система взаємного нагляду учнів [5, 153]. Зокрема, у колегіумах створювали посади інспекторів. Ними були учні старших класів (зазвичай філософії та богослів'я, іноді риторичного класу), які мали допомагати навчатися учням молодших класів та наглядати за ними. У кожному кімнату бурси призначався свій інспектор. На приватних квартирах, де мешкало традиційно по кілька учнів, разом із ними жив і інспектор, який стежив за навчанням та поведінкою своїх підопічних, а також за веденням ними господарства. За це він отримував від батьків учнів грошову винагороду (5–8 рублів за кожного учня на рік). У інструкції для інспекторів Харківського колегіуму (за списком 1796 р.) містяться поради, що окреслюють нагляд як засіб запобігання можливим неприємним ситуаціям. Укладачі правил радили інспекторам усіляко сприяти тому, аби вільний час їх підопічні використовували для читання книг. Тож їм рекомендували без особливої потреби не відпускати учнів з помешкань та пильнувати, щоб ті «не ходили по базару без потреби». Самим інспекторам теж радили читати книжки, не тинятися вулицями і «не шататися по чужих квартирах». Інспекторів застерігали, щоб ті в нічний час не виходили з дому, не посилали з дорученнями учнів, не залишали на ніч сторонніх та не запрошували до себе гостей [5, 154].

У Чернігівському колегіумі діяла конгрегація в ім'я Богородиці Непорочного Зачаття, що була створена під впливом студентських братств Києво-Могилянської академії та західноєвропейської культурної традиції з утворення релігійних громад при закладах освіти [5, 154; 8, 54]. Вона відігравала значну роль у вихованні студентів і захисті їхніх прав. Точна дата заснування конгрегації Чернігівського колегіуму невідома, але вже у 1705 р. є письмова згадка про неї. Від студентів, які вступали в конгрегацію, вимагалось шанувати покровительку конгрегації – Богородицю Непорочну, бути побожним, старанно вчитися, бути вірним спілці, допомагати їй морально та матеріально. Як орган студентського самоврядування, конгрегація мала багато традицій, що розпочиналися з урочистого вступу та продовжувались участю у виборі керівництва, самоуправлінні та веденні спільної каси, яка поповнювалася шляхом пожертвувань.

У більш сучасному вигляді зародження студентського самоврядування в Україні можна віднести до XIX ст., часу появи класичних університетів – Харківського (1805) і Київського (1834).

Аналіз історико-педагогічної літератури [4; 7; 9], що стосується, як періодизації розвитку педагогічної думки та освіти, так і феномену студентського самоврядування в історії педагогіки, дозволив розробити періодизацію розвитку студентського самоврядування в Україні в XIX – на початку XXI ст.:

І період – XIX – початок XX ст., коли університети Києва, Харкова, Львова стали осередками студентських гуртків і товариств. У цей час діяли культурно-освітні, наукові та інші організації (товариства взаємодопомоги, земляцтва, гуртки, бібліотечні об'єднання тощо). Наголосимо, що самоврядування

студентів мало неформальний характер і часто перебувало під тиском імперської влади. Університетські статuti 1863 р. і 1884 р. не дозволяли корпоративної організації студентського життя. Університети отримали професорську автономію, а не студентську. В усі роки політика уряду мала негативний характер щодо студентських організацій. У середині 80-рр. XIX ст. відбувається трансформація більшості студентських наукових товариств у нелегальні студентські організації – земляцтва з їх бібліотеками та касами. На початку XX ст. відбулася спроба оформлення статутів студентських самоврядних об'єднань, систематизація й узагальнення діяльності студентського самоврядування [4, 11–12].

II період – час Української революції (1917–1921). Студенти активно долучалися до політичного життя. Розвиток студентського самоврядування визначався зростанням активності студентів внаслідок бурхливого політичного життя в країні. З'явилися перші спроби інституалізованого студентського представництва. Студентські організації підтримували ідею української державності [9, 149].

III період – студентське самоврядування в радянський період (1922–1991). 20-ті роки XX ст. були етапом зародження демократичних тенденцій у вищій школі та їх швидкого, але нетривалого розквіту [9, 169].

У подальшому самостійне студентське самоврядування було обмежене. Водночас, незважаючи на те, що в радянський період системоутворювальними органами студентського самоврядування були комсомольська і профспілкова організації, ідея студентського самоврядування отримала розвиток і реалізацію у численних самоврядних структурах: студентська рада; житлово-побутова, культмасова, медико-санітарна, спортивна комісії; студентське наукове товариство, конструкторське бюро; студентський спортивний клуб; студентські будівельні загони; гуртки різного спрямування; інтерклуби [9, 223–224].

Період перебудови (друга половина 80-х років XX ст.) сприяв активізації студентського руху. Ключова подія – Революція на граніті (1990), організована студентами. Саме тоді студентство заявило про себе як самостійну суспільно-політичну силу.

IV період – студентське самоврядування в незалежній Україні (1991 – до сьогодні). З проголошенням незалежності України студентське самоврядування отримало правове визнання. Воно закріплене в правових документах про освіту як невід'ємна частина управління закладом освіти. Особливого значення студентське самоврядування набуло в умовах Болонського процесу у вищій освіті України. Сучасне самоврядування орієнтоване на захист прав студентів, розвиток лідерства та громадянської активності.

В Законі України «Про вищу освіту» (2014) зазначається, що «студентське самоврядування забезпечує захист прав та інтересів студентів (курсантів) та їх участь в управлінні закладом вищої освіти» [3].

Згідно з цим законом, органи студентського самоврядування:

- 1) беруть участь в управлінні закладом вищої освіти у порядку, встановленому цим законодавством і статутом закладу вищої освіти;
- 2) беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;
- 3) проводять організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;
- 4) беруть участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти;
- 5) захищають права та інтереси студентів, які навчаються у закладі вищої освіти;
- 6) беруть участь у вирішенні питань забезпечення належних побутових умов проживання студентів у гуртожитках та організації харчування студентів;
- 7) розпоряджаються коштами та іншим майном, що перебувають на балансі та банківських рахунках органів студентського самоврядування;
- 8) вносять пропозиції щодо змісту навчальних планів і програм;
- 9) вносять пропозиції щодо розвитку матеріальної бази закладу вищої освіти, у тому числі з питань, що стосуються побуту та відпочинку студентів;
- 10) мають право оголошувати акції протесту [3].

**Висновки з дослідження і перспективи подальших наукових розвідок.** Витоки студентського самоврядування в Україні сягають XVII–XVIII ст., часу діяльності Києво-Могилянської академії та Чернігівського, Харківського та Переяславського колегіумів. Історико-педагогічні традиції створення та діяльності студентського самоврядування були сформовані у XIX–XX ст. Сучасна форма студентського самоврядування сформувалася через поєднання освітніх традицій, визвольного руху та демократичних перетворень кінця XX ст.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є дослідження зарубіжного досвіду функціонування органів студентського самоврядування.

## References

1. Андрущенко В. Організоване суспільство. Проблеми організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть. Досвід соціально-філософського аналізу. Київ : ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2005. 498 с.  
Andrushchenko, V. (2005). Orhanizovane suspilstvo. Problemy orhanizatsii ta suspilnoi samoorhanizatsii v period radykalnykh transformatsii v Ukraini na rubezhi stolit. Dosvid sotsialno-filosofskoho analizu [Organised society. Problems of organisation and social self-organisation during a period of radical transformation in Ukraine at the turn of the century. Experience of socio-philosophical analysis]. Kyiv : TOV «Atlant YuEmSi»..
2. Андрущенко В., Савельєв В. Освітня політика (огляд порядку денного). Київ : «МП Леся», 2010. 368 с.  
Andrushchenko, V., Saveliev, V. (2010). Osvitnia polityka (ohliad poriadku dennoho) [Education policy (agenda overview)]. Kyiv : «MP Lesia».
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 30.12.2025).  
Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»].
4. Мокляк В. М. Основні етапи та напрями розвитку студентського самоврядування університетів України XIX – поч. XX ст. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2011. Випуск XXVII. С. 7–13.  
Mokliak, V. M. (2011). Osnovni etapy ta napriamy rozvytku studentskoho samovriaduvannia universytetiv Ukrainy XIX – poch. XX st. [The main stages and directions of development of student self-government at Ukrainian universities in the 19th and early 20th centuries]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*, XXVII, 7–13.
5. Посохова Л. Ю. «Академічна повсякденність» викладачів та учнів православних колегіумів України XVIII ст. *Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах*. Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення / гол. ред. В. Смолій ; НАН України. Ін-т історії України. Київ : Ін-т історії України, 2012. С. 141–187.  
Posokhova, L. Yu. (2012). «Akademichna povsiakdennist» vykladachiv ta uchniv pravoslavnykh kolehiumiv Ukrainy XVIII st. [Academic everyday life' of teachers and students of Orthodox colleges in Ukraine in the 18th century]. *Povsiakdennia rannomodernoï Ukrainy. Istorychni studii v 2-kh tomakh*. Т. 1: Praktyky, kazusy ta deviatsii povsiakdennia / hol. red. V. Smolii ; NAN Ukrainy. In-t istorii Ukrainy. Kyiv : In-t istorii Ukrainy, 141–187.
6. Радул О. Студентство Києво-Могилянської академії (XVII – початок XIX століття). *Педагогічний вісник*. 2022. № 1–2. С. 117–120.  
Radul, O. (2022). Studentstvo Kyievo-Mohylianskoï akademii (XVII – pochatok XIX stolittia) [Students of the Kyiv-Mohyla Academy (17th – early 19th centuries)]. *Pedahohichnyi visnyk*, 1–2, 117–120.
7. Сухомлинська О. Періодизація педагогічної думки в Україні: кроки до нового виміру. *Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем*. Київ : А.П.Н., 2003. С. 47–66.  
Sukhomlynska, O. (2003). Periodyzatsiia pedahohichnoi dumky v Ukraini: kroky do novoho vymiru [Periodisation of pedagogical thought in Ukraine: steps towards a new dimension]. *Istoryko-pedahohichnyi protses: novi pidkhody do zahalnykh problem*. Kyiv : A.P.N, 117–120.
8. Травкіна О. І. Традиції Києво-Могилянської академії в Чернігівському колегіумі. *Наукові записки*. 2000. Т. 18. С. 51–57.  
Travkina, O. I. (2000). Tradytsii Kyievo-Mohylianskoï akademii v Chernihivskomu kolehiumi [Traditions of the Kyiv-Mohyla Academy at the Chernihiv Collegium]. *Naukovi zapysky*, 18, 51–57.
9. Трибулькевич К. Г. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (1917–2010 рр.): монографія. Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2016. 454 с.  
Trybulkevych, K. H. (2016). Rozvytok studentskoho samovriaduvannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1917-2010 rr.) [The development of student self-government in higher education institutions in Ukraine (1917–2010)]: monohrafiia. Odesa : KUPRIENKO SV

Yanchenko Tamara

<https://orcid.org/0000-0002-2967-0695>  
ResearcherID EHD – 0652-2022

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,  
head of the Pedagogy and Methods of Teaching  
History and Social Disciplines Department,  
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»  
(Chernihiv, Ukraine) [tamyanchenko@gmail.com](mailto:tamyanchenko@gmail.com)

## ORIGINS AND HISTORICAL AND PEDAGOGICAL TRADITIONS OF STUDENT SELF-GOVERNANCE IN UKRAINE

*The purpose of the article is to analyse the peculiarities of the development of student self-government in the history of education in Ukraine.*

***Methodology.** The research was conducted based on the principles of scientificity, objectivity, systematicity, and determinism, which made it possible to highlight the essential changes in the phenomenon of student self-government that took place in the history of higher education. The paradigmatic-pedagogical approach used in the study ensured the consideration of ideas for the development of student self-government from the perspective of pedagogical science, namely: its dynamic progress, the formation of different points of view on student self-government in the theory and practice of education. The sociocultural approach made it possible to show higher education and student self-government as part of social processes and culture, and to highlight the connection between them.*

***Scientific novelty.** The article identifies the origins of student self-government, which are attributed to the activities of the Kyiv-Mohyla Academy and the Chernihiv, Kharkiv and Pereiaslav collegiums. They existed in such forms as bursaries, regional associations, congregations, school theatres, and inspector positions. The historical and pedagogical traditions of the development of student self-government continued in the 19th–20th centuries. A periodisation of the development of student self-government in Ukraine in the 19th–early 21st centuries has been developed.*

***Conclusions.** The origins of student self-government in Ukraine date back to the 17th–18th centuries, the time of the Kyiv-Mohyla Academy and the Chernihiv, Kharkiv and Pereiaslav collegiums. The historical and pedagogical traditions of the creation and activity of student self-government were formed in the 19th–20th centuries. The modern form of student self-government was formed through a combination of educational traditions, the liberation movement and democratic transformations of the late 20th century.*

*A promising direction for further scientific research is the study of foreign experience in the functioning of student self-government bodies.*

***Keywords:** student body, self-government, student self-government, higher education, historical and pedagogical origins, historical and pedagogical traditions.*

Стаття надійшла до редакції 09.12.2025

Рецензент – доктор пед. наук, професор Тимошко Г.М.